

ERDŐDYOVCI
MECÉNI UMENIA
A HUDBY

Anton Erdődy

(1714 - 1769)

Jana KALINAYOVÁ-BARTOVÁ • Eva SZÓRÁDOVÁ

ERDŐDYOVCI
MECÉNI UMENIA A HUDBY

Anton Erdődy

(1714 - 1769)

Jana KALINAYOVÁ-BARTOVÁ • Eva SZÓRÁDOVÁ

Autori textov /

© doc. PhDr. Jana Kalinayová-Bartová, PhD.

Preklad resumé /

© prof. PhDr. Eva Szórádová, CSc.

Vydavateľ /

Mgr. Monika Dorna, PhD.

Recenzovali /

© Ars Musica, Bratislava, 2024

doc. PhDr. Frederik Federmayer, PhD.

doc. Mgr. Katarína Kolbiarz Chmelinová, PhD.

Mgr. art. Marek Štrbák, PhD.

Jazykové korektúry /

Mgr. Janka Jurečková

Grafická príprava /

Ing. Jana Tináková

Návrh obálky /

Klaudia Jutková

Tlač /

EQUILIBRIA, s. r. o.

ISBN 978-80-971672-7-1

Prvé vydanie. Všetky práva vyhradené. Publikáciu (ani jej časti) nie je možné rozmnožovať alebo kopírovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

OBSAH

Predhovor / 7

Úvod / 11

1 / ANTON ERDŐDY A GENEALÓGIA RODU / 19

Počiatky rodu / 19

Gabrielova (mladšia) vetva / 22

Genealógia rodu – schéma / 40

2 / DUCHOVNÝ SVET ANTONA ERDŐDYHO / 43

Duchovné zázemie Antona Erdődyho / 45

Čitateľské a zberateľské záujmy Antona Erdődyho / 79

3 / KAŠTIEĽ V BOHUSLAVICIACH / 101

Stavebný vývoj kaštieľa / 103

Osudy kaštieľa a jeho majiteľa po roku 1769 / 134

4 / ORGAN V KAPLNKE / 175

Stavba organa / 175

Prestavba organa / 189

Osudy organa po objednávateľovej smrti / 196

5 / UMELCI A REMESELNÍCI V SLUŽBÁCH ANTONA ERDŐDYHO / 203

Umelecké diela a umelci pracujúci v kaplnke / 203

Ďalší umelci a remeselníci v službách Antona Erdődyho / 216

6 / ŽIVOT V KAŠTIELI / 235

Stály personál dvora / 238

Príležitostní zamestnanci dvora / 252

Služobné, rodinné a priateľské návštevy / 260

7 / ANTON ERDŐDY AKO MECÉN HUDBY / 273

Hudobníci v službách Antona Erdődyho / 280

Hudba na dvore Antona Erdődyho / 291

Záver / 302

LISTINÁR / 305

- A / Testamenty, donácie a pozostalostné dokumenty / 309
- B / Kontrakty a špecifikácie prác umelcov a remeselníkov / 375
- C / Cirkevné fundácie, kánonické vizitácie a matriky / 395
- D / Korešpondencia / 407
- E / Dobová tlač / 421
- F / Inventáre a súpisy majetku / 426

Zoznam citovanej literatúry / 494

Zoznam skratiek / 507

Zoznam vyobrazení / 509

Menný register / 514

Register lokalít / 531

Summary / 537

O autorkách / 544

Generál gróf Anton Erdődy (1714 – 1769) bol reprezentantom jedného z najvýznamnejších uhorských rodov, z ktorého vzišli nielen významní cirkevní a svetskí hodnostári, ale aj štedrí podporovatelia umenia. Anton Erdődy, najstarší syn Juraja Leopolda Erdődyho, významného úradníka v uhorskej štátnej správe, sa doteraz nestal predmetom intenzívnejšieho historiografického záujmu a výskumu. Podrobné štúdium prameňov postupne pretváralo málo známe meno v galérii erdődyovského rodu na reálnu osobnosť s vlastným životným príbehom, v ktorom kresťanská zbožnosť, dobročinnosť, túžba po kráse a harmónii, záujem o teológiu a náboženskú filozofiu, vzťah k umeniu a vede a ich podpora zohrávali podstatne dôležitejšiu úlohu než vojenské či politické ambície.

Kniha predstavuje mecénske aktivity grófa Erdődyho v ich komplexnosti a jedinečnosti, približuje diela a udalosti, ale analyzuje aj príčiny a podnety, ktoré formovali jeho mecénske zámery. Podrobne rekonštruje stavebný vývoj prepychového sídla, ktoré dal gróf vybudovať v dnešných Trenčianskych Bohuslaviciach, uvádza umelcov a remeselníkov, ktorí na ňom pracovali, ale oživuje aj každodenný a spoločenský život na dvore, v ktorom hudba mala tiež svoje miesto. Gróf Erdődy urobil zo svojho bohuslavického sídla, hoci len na niekoľko rokov, významné duchovné a spoločenské centrum regiónu. Ak by sa zachovalo do súčasnosti, bolo by zaiste výnimočným vkladom do nášho kultúrneho dedičstva a nepochybne atraktívnou turistickou destináciou. Publikácia chce aspoň sčasti nahradiť túto stratu a priblížiť pozoruhodné úsilie jedného mecéna, ktorému história veľmi nepriala.

ISBN 978-80-971672-7-1

Ars Musica